

134

24(A)(B)

(9)

चरणव्यूहः

Charanavyūha

(2)

याज्ञिक प्रयोगः

Yagnik Prayog

134

---

24 (A)

+

[illegible]

गौडचोलेषोऽस्त्रीणि त्रीचरातस्तथा ॥ सहस्रमे
कपेनानां शतमोनं भिक्षं सप्तकानां ॥ द्वेयसप्तो
तरेचतुर्गुस्त्रीणि शतानि षष्ठीकानां त्रीण्य
ष्टिरष्टकानां ॥ १॥ यजुर्वेदस्य षडुक्तीति भेदाभ
वेति तत्र च चरकानां महाशभेदाभवेति ॥ च
रका आकुरवाः कटाः प्राच्यकटाः कपिटुककटाः
श्वाशयणीया वातांतवेद्याः श्वेताश्वेततरा ओषमत्यजः
पातांतनीया मैत्रायणीया श्वेति च ॥ तत्र मैत्रायणीया

नांमससभेदाभवन्ति॥ मानवा दुरुभाश्चैकेया नाराहा
 रिद्रवेयाः श्यामा श्यामा यनीयाश्चैति तेषामध्या
 यनमष्टाशतं यजुः सहस्राण्यधीत्यशारवापारे
 भवन्ति॥ तान्येव द्विगुणान्येव त्र्यधीत्यष्टपारेभ
 वन्ति तान्येव त्रिगुणानधीत्यक्रमपारेभवन्ति॥ ष
 उंगान्यधीत्यष्टउंगविद्रवन्ति त्रिंशत्क्रमोऽप्यष्ट
 रणं॥ निरुक्तं छंदो ज्योतिषमिषसंगानितत्र प्राच्यां
 उदीच्यां नैर्ऋत्यां त्र्यंशान् क्रमसत्तत्र याजसनेधानाम

२

॥ श्रीगणेशाय नमः॥ हरिः ॐ॥ आथात श्रवणम्यह व्याख्यामस्त
 त्रयदुक्तं चातुर्वेधं च चारो वेदा विज्ञाता भवन्ति॥ ऋग्वेदे च
 जुर्वेदश्चेति॥ तत्र ऋग्वेदस्याष्टौ स्थानानि भवन्ति॥ च-चाः
 श्रावकः श्रवणीय पारः क्रमपारः क्रमषष्ठः क्रमजठः क्र
 मरंडश्चेति॥ चतुष्पारायणमेतेषां शारवाः पंचभवं
 साश्वलायनी सारण्यायनी शाकला वाष्कला मांडू
 काश्चेति॥ तेषामध्ययनमाध्यायाः श्वत्तुः षष्टिर्मे
 उक्तानि दशैव तु वगणिं परिसंख्योक्तं देसहस्रेष्वनुत्त
 रं सहस्रमेकं सूक्तानां निर्विशं क्रंचिन्मत्तं दशसत्त

परिशिष्टानि भवति ह सहस्रं शतं न्यूनं पंचैवाजसनेयक इत्युक्तं
कं परि संख्यातं न स कलं सशुक्रि यं ग्रंथाश्च परि सं
ख्याता ब्राह्मणं चतुर्गुणं तत्र तै नि यक्रानाम द्विभेदा
भवं सौख्याः कां हि कथाश्चेति तत्र कां हि कथा नाम
पंचभेदाभनं सा पस्तबी धो धायनी संसा वादी हि
रण्यकेशी ओघेयाश्चेति ॥ तत्र कठनां रूपयायतु
विशेषश्चतुश्चत्वारिंशत् पञ्चग्राह्यं यो
वेदस्त्रिगुणयत्र पठ्यते ॥ यजुर्वेदः सविज्ञेयान्ये

शाखांतरास्तृतास्तेषामध्ययनं प्रवचनीयाश्चेति ॥
२ ॥ साधवेदस्य किल सहस्रमेव आसिद्धनाध्यायेषु
धीयानास्ते शत्रेणाभिरुताः प्रवृत्ताः शेषाः प्रवक्ष्या
म्यासुरायणीया वासुरायणीया धातंति वेद्याः प्रा
जलस्तुलः ५ क्रुज्येन विधाः प्राचीन मोघ्या नयो
या ग्याश्चेति ॥ तत्र राणायनीनाम नवभेदा भव्यंति
सुणायनीयाः शाठ्यायनीया सप्तमुद्रताः ख
ल्वेताः महाखल्वेता संगताः क्रोधुमा गौतमा

जे पिनीयाश्चेति ॥ तेषां मध्यमं च षोडशम सह
 स्वाणि सामानि च चतुर्दशान्यष्टौ शतानि दशानि
 दशसप्तसुवातस्त्रिभिः सप्तप्रेक्ष्य तत्तत्सोपग
 णं स्मृतं ॥ ३ ॥ अथर्ववेदस्य नवभेदाभवेति चेत्
 लांताः प्रदांताः सौता ओता शुसदापता शौन
 कीवेदस्य चरणविधाश्चेति ॥ तेषां मध्यमं
 पंचकमा भवेति ॥ कर्मो कर्मो पंचशतं ह्येन
 क्षत्रकर्मो विधानं कर्मो विधि विधानं क

४

तप्तभेदाभवेति ॥ जाद्यालाः बोधेयाः काण्याः माध्यं
 दिनाः शापीयाः स्थापायनीयाः कायाः पौत्राः
 वत्सा अंबटिकाः परमावटिकाः पाराशया वैधे
 याः वैनेया ओधेया गालवा वैजवाः कायायनीया
 श्वेति ॥ प्रतिपदमनुपदं ॥ छंदोभाषाधुमेपिमांसा
 न्यायस्तर्क इत्युपांगानि भवेत्तु पञ्चोति पंचांगलक्ष
 णं प्रतिज्ञानुवाक्यः परिसंख्योचरणव्यूहः श्राधुर्क
 मप्रवृत्त्यायश्च शास्त्रं कृतुसंख्यातिगमुपज्ञपा
 र्थानि होत्रकं पशुनाथानि कर्मलक्षणमिष्टया दश

गतं छंदो धर्मवेदस्य ॥ वैजायनसंगोत्रमिं
द्रदेवमेषमानुषमं छंदं नैवेदेरकमवर्णः प
सपञ्च त्रीयतः सुविभक्तग्रीवकुं चिह्नं श
स्मश्रुममाणोदिरति संयुतं यजुर्वेदः कशादी
र्घः ॥ कषातीतं न्यवर्णः कान्चननयनस्येन च
णो विणेनापंचारतिमात्रः सामवेदो निषस्र
ग्निः शुचिः मुचो नासीक्षौ मीदंति चर्षिदेदी

कान्चननयन उरादिष्ववर्णो विणेन ॥ चउति
मात्रो धर्मवेदस्तीक्ष्णश्चंद्रः रुषणकामः का
परपीपुद्रकमो ल्वैव सां स्येन गृध्रगालमृ
क्षिगालवः स्थिरारुष्टः परहारये श्रेयश्च
मंदैव तं रूपं गोत्रं प्रमाणं छंदो रण इति जन्म
जन्म निवेदपारा भवति जन्म जन्म निवे
दपारा भवति स व्रतो व्रती भवय प्रहितो प्र
हितो भवय व्रजो वारि व्रजो वारि भवति

जीति स्वरो जायते नमः शो न काय नमः शो न काय ॥ १ ॥
 इन्द्रं चरणं यत् पर्वसु भावयेद्विजः ॥ धोतपा पमाभुनि
 विप्रो ब्रह्मपाय कल्पते ॥ यद् इन्द्रं देवतं पंगभिष्याभ
 पुतस्त्रियां ॥ पुमां संजनये पुनं स्वयं वेदपारंगं ॥ यद्
 इन्द्रं चरणं यत् श्राद्धकालेषु यः पठेत् ॥ अस्य ममृतं
 श्राद्धं पिबेत् श्वे नोपनिषते ॥ यो धीमते चरणं व्यूहं स
 विप्रः पंक्तिपावनः ॥ तारुण्यविलासं जन्मरूपां सप्तम
 सच ॥ यो नामाभि पुरो वेदं अमृतं च च गच्छति ॥ लोका

५

संहिता कर्मशांति कर्मश्वेति सवैया मेव वेदानां
 मुपवेदाभवन्ति नृग्वेदस्यानु वेदोपवेदो यजुर्वे
 दस्य भद्रुर्वेदोपवेदः साधवेदस्य गोधर्ववे
 दोपवेदो यजुर्वेदस्य शत्रुर्वेदोपवेदो यजुर्वेदस्य
 नृग्वेदस्यात्रेयगोत्रं ब्रह्मदेवतं गायत्रेयं दोष
 जुर्वेदस्य भारद्वाजगोत्रं रुद्रदेवतं त्रैलोक्यं छं
 दः साधवेदस्य काश्यपगोत्रं विष्णुदेवतं जा

134

+

24 (A)

तीतं महाशांतममृतत्वं च गच्छ सुमृतत्वं च गच्छ सोमम् ।
इत्युवाह भगवान्प्रासः पाराशर्यो व्यासः पाराश
र्यो नमः परमशुद्धिभ्यो नमः परमशुद्धिभ्यो नमः
॥५॥ इति चरणव्यूहं समाप्तम् ॥ नखनागाज्यौ
ज्यौ भूशान्ते दुर्जयं लक्ष्मणे ॥ अस्ताको यामुयुग्मे
यसुमुहर्तुसमाप्तम् ॥ लेखक पाठकयोः शुभं भ
वतु ॥७॥

34

27 (B)

X

श्रीगणेशायनमः॥ अचमनं पत्रीधारनं॥
भूमिपूजनं॥ पुरसि भूमिरस्मिन्निरसीवि
स्वधा यविम्यस्य भुवनस्य धरतिं प्रथिवि
जं ह्यप्रथिवि महेच्छरी॥ मनस्सो केतन
यध्यमनः सुखमानो गोष्मानो अस्येश्वरी
अवः मनो रंरुदुममिनो हविनमंतः सद
मीत्यहवमंहे॥ अजी ह्यकनसंमह

चवींशो देवः पुनरुर्ध्वं निवर्तमानः सह
स्रष्टुर्ध्वं रुधिरयपुस्वति पुनर्मा विश
तरं दे॥१॥ वरुणा शोतं भनमसि वरुणः
स्यस्कं भसर्जनी स्यो वरुणा स्व-आत
सदनमसि वरुणा स्य-अतसदनमसि व
रुणा स्य-अतसदन॥४॥ जपुर्ध्वं निजा

फलाष्पासीश्चयुष्मिणीः चतस्यति
पुस्ततास्तानोमुंश्चन्यचंरः॥हौराय
गर्भःसमवर्ततायेभूतस्यजानःप्रति
रेकसिं॥सद्यधरष्यीवित्यमुदेवमां
कसमेदेवतवादेवतीमां॥कांउतकां
उतप्ररोहंतिर्यरुषःसपरीमनोविरंरुदि

५९०
प्रीतिमंतसदमित्यहसीते ॥ अन्यमसि
धनुहिदेवाप्रणाप्राणययोदोनायत्य
येनात्या ॥ श्रीधामनं प्रसतीमापंवेधं नि
देवोवःसविताहिरण्यकारः पतिम
न्नविच्छेदेनपराणः वदुषेत्यमहिना
यवोसि ॥ पुरा ६ व्यापराससु पूरापु

नरपत॥ वीह्मवीकीराहयीमुजंछंश
तक्रतेमनो जुनीरजुषनामस्यवहस्यति
जयेमीमनानोत्तरांछं नछंस्वमिमोदध
तु॥ विस्वदेवासहीमादयंतामोप्रतीष्टा
॥१॥ फं कल्यं॥ सकलारिष्टनिज्ञान्यापूर्व
कोपूराशेग्यधनधान्यपूत्रपौत्रसमृध्य
कमयाहधरणीकर्मणिनिविध्यपरिस

समसीधे आदौ गरुण शायक रागौरीनां पू
जनं महं करिष्ये ॥ गरुणाय पूजावीधाय ॥
पञ्चादिमिसंपूज्य वरुणगौरीपूजनं ॥ क
र्मपात्रपूजनं प्रतिज्ञा अथ मुजपूजनं
अथर्ववर्ण ॥ अग्निस्थापन ॥ सुद्धाया
मृगुर्भौ परीसमोहना गोमयेदकेलेप
नीषद्विरेण परनोलेवराहस्तेनोधरां

उदकेन भ्यादरा एतत्ते पंच भू सुस
करणी कथं मथ्युः निधय पना ॥ सां
डिन गोत्र वरुन पीत वन नमः पुनर्जत
गते नीधं तु ॥ अथ रक्ष विधना ॥ सर
प ५ श्री वृत्तरागः अस्य यजमास्ये ग्रहे
कल्याणं भवन्तो भवन्तो श्री कल्याणक
ल्याणं कल्याणं ५ यद्ये मां वाचं कल्याणी

मां वृष जिनेभ्यः वृत्तरञ्च न्यः पियो देवा
नां दानुरीभ्यः समयंकमः ॥ वृत्तराणां अस्य
यजमानस्य ग्रहेऽपि भवं नो भवं तेऽपि
तंऽपि तांऽपि तां वेदं च मे वेत्तुं च मे भुतां
मे भुति च मे कल्पतां च मे कल्पति च मे मतिं
च मे स्वमतीं च मे यमते न कल्पतां ॥ १॥
वृत्तराणां अस्य यजमानस्य ग्रहे स्वरित

भवन्तो भवन्तो ॥ स्वस्ति स्वस्ति स्वस्ति स्वय
जमानस्येग्रहे स्वस्ति नतद्रोयु दुःप्रवः स्व
स्ति न पूषा विस्ववेधः ॥ स्वस्तीनास्तत्राह
उरिष्टानेमीस्वरिनर्नोत्तहस्पतिदधन्तो ॥
ॐ धूमरा अस्य पजमनस्य व्यहं शांति भवं
तो भवन्तो ॥ ॐ शांती शांती शांती वै शांति
अतः सर्वं संती प्रय विशानि रूपधय

शान्तिवन्तसपतयाशान्तिविस्वेय्वाशान्ति
व्रह्मशान्तिसर्वं शान्तिसमाशान्तीरेव
शान्तिस्वेमासांतीरेभिसेवशान्तीभवतु॥
नमस्तत्सरयोदेविकसमिरप्रतिवासांती॥
अहंसारनमव्यतिविध्यादनंददासिमै॥१॥
गराणाधिपंनमस्तुक्तेनमस्तुक्तेनमिह॥
विस्तुक्तं प्रियं देवि वंदे विवंदे भक्त्या सरस

मि

ति॥ यनं चोन्नमस्वते दि नानय निशा
करं॥ धरणी गभ्रं संभूतं प्राप्तिपुत्रो व्यहस
पति॥ देव्य चार्थे नमस्तु कृते सुर्जपुत्रो म
हागुरुं॥ रातु केतुं नमस्वते यज्ञारंभे वि
शेकीतः॥ शाका धेदेवताः सर्वमुनीनां क
थययाहं॥ गगं मुनि नमस्वते नारद मु
निसतमं॥ वसिष्ठ मुनि सा दुल विस्वामि

॥६॥

त्रोमरमुनि व्यसंमुनिनमः स्फुते सर्वशा
स्त्रविशारदं ॥ विद्याधिकौमुनिनां च श्रुव
यस्तेन पोषनने सर्वे प्रणीयते च यमज्ञतरदो
करोतु मे ॥ पूर्वस्त्वनुजो विंदो अग्नेयं गरुड
धुजः ॥ यमप्रारक्षतनुवरराहं नारसिंहं धनै
रते ॥ वाररां केशव रक्षय प्रव्यामधु सुदनः ॥
उत्तरेष्मी धरं निन्य ॥ इष्टाने च गदाधराः

ॐ गोवर्धनो रक्षत दधचे जननर्दनः । एवं
दशदिशो रक्षत वासुदेवो जननर्दनः ॥ ॐ वेद्यो र
क्षतो वृत्तं चर्य पद्मानः पशुगिरक्षतेषां
वपुष्वप्यध मुत्तमं ॥ वमपरस्वगदरं द्वातद
क्षिणो च सुदर्शनं ॥ रक्षा वप्यनं ॥ त्वं जाविष्यस्य
सुखोद्भूयासि समाधिमेहरक्षैतुर्कक्षमप
दपधनं ददायशो हिरण्यं सतनीकयसुम

नस्यमानतनमवदुनमिसनशरदयसुमनज
रदुष्टि (अद्यस) ॥१॥ जेनवदोवलीर (जदनदुष्टो
महवल ॥ तेनन्यं मनवदुनामिरदोमचलमलः ॥
॥२॥ अहमयनं ॥ अकस्मनेरखावर्तमनोनि
वेसयन्नमजंममत्त ॥ तिरणययनेसाविता
रथेनदेवोयतीभुवर्णेनिपस्पन ॥ सुर्ययश
गदुहाविष्ठा ॥ नुमंदेवाः असुपत्तं धं सुव
धं महमेहत्रयमस्माज्यथायमहमेजनर

अथ इदं इदं य इदं मध्यपुत्रमसुष्यपुत्रमस्यैवि
शेषवोमिरजसुमोस्माकं वृत्तमगानं रजः॥
यदुत्तमगस्तुतातीष्ट॥ अग्नौ मुदं दिवककु
न्यति पृथ्व्यस्य यं॥ अथाथं रजं सिद्धिं न्य
तिः भौमस्तुतातीष्टती॥ उद्वोद्विष्टा
गैर्वाति जाति हि न्यमिष्टा पूर्तं स यं स जेय
मयश्च॥ अदुत्तस्मी न विस्वेदेवाय जमनश्च

सिद्धन्त॥ बुधश्चागच्छन्तीष्ट॥ अहस्यते
अति-मृद-मृदयो-मृदादुमदिभातकतमज्जने
पुयदीयक्षवतःकृत्वाततदस्मासुद्विने
ध्येहि वित्रं॥ अहस्यति इहगच्छन्तीष्ट॥ अं
नात्परीसुतो रसं वृत्तमणा व्यपवृत्तक्षत्रं ययः
रहा प्रजापतिः॥ अने सती मिंदो पंविपनं शु
क्रमेधस इदुस्व इदुमिदं पपो मृतं मधु॥ शुक्र
इहगच्छन्तीष्ट॥ शनोदे विरमिष्टया-प्रापो भ

वंतुषीतये॥ शंख्योरनिध्रवंतुनः सनिश्रहागह
इहातीष्ट॥ कय। नश्चित्र-अभुवदुतीसद्व्यध
सव॥ कयससीष्टयवत॥ रुवेइहागक्षइहा
तिष्ट॥ केतुंकरणां केतयेपेशोमर्घ्याअपोशसे॥
समुवदिरजाययः॥ केतुंइहागक्षइहातीष्ट॥
इसोरीचइहागक्षइहातीष्ट॥ अग्नधिदेवताइ
हगक्षइहातीष्ट॥ गणेशगोपीवसुरागक्ष
इहातीष्ट॥ इन्द्रादिदसदिगपालदेवताइहागक्ष

इहातीव ॥ संकल्पः पद्यदिमिरेचना दत्तपु
ष्पसांपुजनिधुपदियनववेदि-प्रचमनं तं कृतं
यवकर्तृकृते ॥ दुग्गपुजनं ॥ कुशकठिक
कर्णं ॥ पुजेद्वद्वीरगते वृत्तमसनं ॥ उत्तरतः प्र
रातासनद्वय ॥ पश्चिमतः पूर्वताश्च वसनं ॥
उत्तरतः प्रकीर्तासनद्वय ॥ पश्चिमतः पूर्वताश्च
॥ वारणापुद्वयमनमेतरीक्षस्वमद्वकेनपूरपित्व
भूयो पश्चिमसनानिधाय प्रणीतो वैद्वशी

स्थापनं शुभा नादिवरहिवाप्रदक्षिणामग्नेः पि
रिस्तस्मात् ॥ अथ यत्तपत्रोसादेनां ॥ तत्र पवित्र
दननित्रीस्ती ॥ पवित्रे द्वयं ॥ पोद्दरागीनायत्रं व
रुवे ॥ अथ स्थाली चरुस्थाली ॥ समार्गकुशात्र
य ॥ उपजमनकुशात्रय ॥ समिधत्रीस्त्र ॥ प
तस्यः प्रदेशमात्रः ॥ अथ वदिराः ॥ अथैवीहित
दुलपूरार्गपत्रद्वितीयावरोवा ॥ त्रिभिकुशौकु
शाद्वयदि ॥ यपवित्रद्वयेः पवित्रकर्ण ॥ पोद्द

रातीनां सव्यहस्तकरां शुभं प्रसीतोदकमसीच॥
पवित्राग्राभ्यं नुतययनां प्रोक्षरां॥ दक्षिणोत्तर
धः॥ प्रसीतोदकेन पोक्षरां॥ ततोपचासदि
तिपात्रां मेकैकं स्वप्रोक्षरां॥ प्रोक्षन्योदकेन शु
संरेत॥ प्रोक्षरां निचनं शुभ्यथातीमजि
निर्वापः॥ तद्गुलदयेः शुभ्याधिष्ठापनं॥ शु
भ्यवतवशनां॥ शुभ्यवतवनां अवेक्षरां॥ अ
पद्व्येनिर्वापः॥ प्रोक्षस्यत्यवेनां॥ उपजमन

सचेवजातासजानीष्यमानाप्रतिजननां सर्वमुखभवः॥३

ऊशादनं॥तीषतितामिधदनं॥समिधाऽग्नि
द्वस्यधूनेद्यतीस्मनहव्याजुह्वनस्वहा॥एषो
हदेवापितीतो न वत पूर्वोहजातासौ गर्भः॥
॥६॥दक्षिणं जन्यज्वप्रजापतयेस्वहा॥इदंप्रजप
तये॥इदुद्रायस्वहाइदमोइदय॥अग्नयस्वाह
इमःअग्नये॥सोमायस्वहाइदमसोमयइत्य
जभगौ गराशदि पूजाविधय॥समीधं पूज
यत॥होमसंकल्पः॥सूर्यानवग्रहानांइसोर

दिग्गदीपतिदेवनं॥माग्नदिप्रत्ययिदेवनं॥
विनायकादिपंचलोकपलनं इदुदिशदिकपल
नामंडलदिसर्वदेवनं शुक्लका ज्वाहरीभिस्वहा॥
स्तनवुस्तरादुरवन्तहोममहाकरीव्या॥अ
रुक्स्तमीध्या॥अजरागानां न्यगशापतींशगवा
महेपीयानां त्वपीयतीगंगवामहेनिधीनां
न्यनीध्यापतीगंगवामहेवसुमम-प्रहमजानि
गर्वधमसतुजासिगर्वधस्वहा॥वत्सजजे

नामधयमं धुरनय सुदुसमत सुखोवेन वसवध
न्य उपमसी वी सत से जो नीम सत से जो पी वस
हा ॥ विष्णुराटमसी विष्णु न पते वी सु सुखसी विष्णु
धुरसी वै नैरमसी विष्णु न त्य पित वे नय स्वहा ॥ ॐ
नमः शं भवय धमयो भवाय व न म संकराय व
मते स्कराय नमः शिवाय व शिव न रा व स्वहा ॥
श्री चने लक्ष्मी चपत न्य हरस्त्री पसे से लक्ष्मी दत्त
नीस्प मर न वेप नाट स न न्य व न मे व नः सर्व लो

ॐ

कंमैषनः स्वहा ॥ एतात्सर्वं यं योऽतिमं नृः ॥ विष्णु
नो न राजसवर्चमानो नीवेशाय न नमस्तं च ही
रन्ये नय न सवितारथे न देवो जाति भुना निपस्य न
स्वहा ॥ पतसे य सुमी च ॥ इमां देव अमुपती नथं सुव
धुमहने क्षत्रयमहने ज्यष्टयमहने जनरजयत्र
इदस्य इदयनि इममुषै पुत्रममुषै यपुत्रविशे न
वहमीरजसो मोस मका प्रमानथं रजस्वहा ॥ व
दिय ॥ अग्नीर्मुखा दिव ककुत्पनि रयिव्य अयं अ

पथं रितं सुजेनेती स्वहा ॥ लन बट जोरा ॥ ७ द्यु
धिस्य मुग्ने प्रती जगटे बुमीडा पूर्ते सथं स जेष्टम
यंघ ॥ अस्मी स्वस्थे स्वदुतरस्मिन्वी स्वदेव
जयमनस्यसी उदसी स्वहा ॥ पिप्रर ॥ एहस्यती
मुनि मुदयेयी-मृहदुमदुभत कृतमजनेषु यदौद
यक्षवत-कृतव जततदस्मदसुदविनाधिहीचित्र
थं स्वहा ॥ गुहरी ॥ अन्तपरी सतौरसावुहसा
व्यपवत्तो त्रं ययः सामो प्रजापती अते न सान्य

मीद्रीयं विपनं सुक्रं मंधस इदं सुदुर्मिदं मी
योऽतः मध्यस्वराक्षी कुरि॥ सन्नो देविरभीष्टयः
प्रापो भवंतु प्रितये॥ शंध्यो रभिस्रुवंतु नः स्वरा॥
दूर्वा॥ कयानं चित्रा-प्रभवदुती सद्वच्यः॥ सखा
कयस विष्ट पवतः स्वरा॥ कुशा॥ केतुं करावं
न्न केतवे प्रशो मर्याः प्रपेशसे॥ समुषदभिरज
यत स्वरा॥ त्रैः विस्तुपुक्कवकतयं सुती स्मृती पु
रनातः सभय-सुफलप्रतीक मः इति जदुद्विहस

श्री कपादेवतासुपीतवरदाभव॥ सततसंबवं ५३
जदुर्गतातसुकृतमतु जयवरप्रहरणां॥ नमः श
भवायधममयो भवायधनमः शंकरायधमहेसक
रायव॥ नमः शिवाय च शिवनरायवः स्वहा॥ श्रीः
श्वेतेलहमीवपलन्नवृहोरखेपरोस्वैनक्षत्राणिस्पम
खनौव्यातं॥ जशाननीयनमुष्माश्चराणा सर्वलो
कंममश्चराणा स्वताः॥ जदुर्गदः प्रथमं जयमन
व्यत्समुद्यदुतवपुरीषत॥ स्यनस्वपक्षहरास्ये

वाह उपस्तुत्यं महि न तं ते अर्धं न स्वतः ॥ विष्मररा
रमसि विष्मोः स्नपते विष्मोः स्वरसी विष्मो ध्रुवो सि
॥ वैष्मवमसी विष्मवेत्यविष्मनवेनमः स्वतः ॥ अस्म
जइनां प्रथमं पुरस्तादि सीमतः सुर्या विनयः सध
न उपमां अस्य विष्टः सतश्च यो निपसत च यो पी
वः स्वतः ॥ वनारामो दुमवितारमिंदुं यं हवे हवे सुव
थं सुरमी दुमिदुं यं सो वध्नुशकपुरततमिंदुं यं
अस्मीमेमिदुं यं वतमीदुस्वतः ॥ जमायत्यमस्यय

स्यस्ती नो

न्यसुर्यस्यो न्यतपस्ये देवत्वसविता मध्या न कपुचि
 व्याः स्रष्टुं स्पर्जवधर्षः सुवीरसी न पोरसी स्वहा ॥
 कसीधी रसी रमुद्रुद्धो न्यउन्नयमी ॥ सम उय धीभि
 रोषधि स्वहा ॥ इधानास्कृतं सतं सत समधी महव
 वसंता वसस्वतं सतं सतं सतं ॥ अग्ने सप
 त्न दभनमदग धसो अशुभ्य चित्रवसो स्वति ते परम
 दि स्वहा ॥ अचे हत्यादि ॥ जया वरा पहरा नं कवधि भ
 वेतु वस्सा तदपि द्ये कवपु ध्यात नं शांति भवतु वरु

रासंतिरस्तुपुष्टिरस्तुवधीरस्तुजतज्ञयंतु॥तत्
पपंरोगंभुमोप्रनस्यंतीदुपदेचलुवयदे नःशान्तिश्रीः
भवतु॥अग्निदुतांपुरोदधेरव्यवसुपव्यवेदेवंअ
सदपादिहस्वहाः॥अयोअसमानरातरःसुध्यं
तुध्यतेननोपतांपुनोतुवीस्यंतिरस्यपुवहंतिदे
विरुदीरभ्यःस्यचिरपुनपमि॥स्वहा॥विष्मोर
राहमशिबिष्मन्यतेविष्मसुरसीचिव्यर्चवोसीवे
स्ववमसिबिष्मोःस्मपतेस्थोविष्मनवेत्यविष्मन

वेनमःस्यहा॥महंश्शुवजुस्तयोऽसीशर्मयहंनु
 पवमान॥जिपपमग्रहीत्येसिमहीदुपत्वेवनेयोनि
 महीद्रायत्वस्वहा॥इदं देवीविशेषमस्तब्रव
 त्मीनोभवन्वजयेत्तुदेविवीसोमस्तोनुव
 त्मीनोभवन्वजयेत्तुदेविविंशस्वहा॥प्रजापते
 नतुदेतन्वन्वोविस्वरूपनीपरित्तावभूव॥जत
 कमथहमस्मन्नोअनुममभ्यपितसावस्यपि
 तावयथंस्ममयतयोस्पीराथंस्वहा॥समो

स्तु सूर्येभ्यो ये केष्टु विष्टि विमनु ॥ ये-प्रतिरुत
ये दिवीदेभ्यः सुर्येभ्यो नमः स्वहा ॥ धूमजजनं
प्रथमं पुरततदीसिततः सुरचुव्यनत्रमुच्यु उपमः
सेविष्ठसतशो यो मसतश्च यो पीवस्यहा ॥ सुचेरते
दी ॥ जयाम्वन ॥ गरगानां त्वागरापतिं गवा
महे प्रिया नात्वप्रियपतीं हं महे निधीनां त्वानि
। चीनां त्वनिधिपतीं हं त्वामहे पसो ममः पुहमजा
निगर्भधमा त्वं मजासि गर्भधिः स्वहा ॥ अंवे अवी

स्व

स्वित्ते नमानयति कश्चिनात् । स्वसति श्रुतः सुभ
दुकापीरवा सिनी स्वहा ॥ वतो वाम नो वगं चर्वाः
ससर्गिंश्च सतीः तेन अग्ने स्वर्गं यं जतेऽपुस्मी
जवाका दधुः स्वहा ॥ पुवेहे ते दी ॥ जिथा वनप्रह
रा नां पठेत् ॥ महो उदो वज्रहस्ता षोऽग्नी सर्म पक्ष
सुहृन्नुपापमानः उपय मगृहीतो सोमहे द्राय
त्यै वने यो निर्महे द्राय न्या ॥ स्वहा ॥ अग्निं दुता
पुरो हव्ये हव्यवा हमुपयुवे ॥ देवं आसदुपादिह ॥

स्वहा॥ यमा यत्ना मय वत्सुर्वसत्य तपसे देव
त्वसवितामध्य नरु यत्पीव्याः सथं स्वसस्व हि
अर्चि रसि शोधर सितयोरसि॥ स्वहा॥ अं स्वन्म
तमय जमन मिद्वस्तेन स्येत्यनमन्वि हितस्कर
स्यत्रं न्यमस्मोदि दत्तस तइत्याने मोदे विनिउप्र
रुते तुभ्यमयं॥ स्वहा॥ वातो वमानो वगंधर्वाः
सप्तविथं शातोः ते अग्ने स्वमयं जनते अस्मीज
वमं दतुः॥ स्वहाः॥ कु विंदं यवमं त्यपवं चियथ

दत्पनुपवंविहाय॥ इहैतैव्यंकरागुहिभोजनानिधे
धक्कसहिबो नमस्तुक्तिपजस्यहा॥ इशावस्य
मिंदष्टं सर्वव्यात्कीचित्रजगत्यंजगत्॥ तेनंत्यं
केनभोजीथामाम्यः कस्यस्विनं॥ स्वहा॥ नमो
स्तुसर्घ्यभ्योपेकेवप्रथिविमनो॥ येऽनुतरिद
येदिव्यतेभ्यःसर्घ्यभ्यःनमः॥ स्वहा॥ वृत्तमज
ज्ञानाप्रथमं पुरस्तादिस्मिन्नतःसुरचोदेनऽनुवः
समुध्युज्जमाऽस्त्यविरःसत्पञ्चयोनीमस्त

धयोपौव॥ स्वह॥ अयेहस्पदी॥ जयवनप्रहरनां
पठहोमः॥ दुर्गहोमः पंचधारुणी दुमः॥ व्यहतिनां
प्रजापतिमविः अग्नीवायदेवतात्रिष्टुवच्छंदः अ
ज्येमेविनियोगः भुर्भुवस्वहः॥ इदमगनयसुस्व
हहइदं सुजय॥ त्वनो अग्नीतिवमदेवमविः
अग्निवरुणोदेवता त्रीष्टुच्छंदः ह्येमेविनीरुगः
त्वनो अग्नेवरुणस्यविचेदेवस्यहउ अक्षरासि
द्यायो जीष्टो वनितमं रुडो सुवानोविस्वच्छं स्वहा॥

॥ इदमगमय ॥ सत्त्वं नो अग्ने निवाम देव अग्निः
ग्निरवस्सरो देवता त्रिष्टुप् दह मे विनियोगः ॥
सत्त्वं नो अग्ने ओमो भवतु नी निदीष्टो अस्वे
कशो विष्टो ॥ अवेक्षतां रराणं स्वता यो
निधी ॥ स्वता ॥ इदमगमय ॥ अयं च इति वा
मदेवरीषी अग्नीस्सरो देवता त्रीष्टुप् दह मे
विनियोगः ॥ अयं च अग्ने सनमि सत्या मत्त्वम
य अयं नो देही भेषयज्ञ स्वता ॥ इदमगमय ॥ ये

नेशात्तमीतीया मरेव स वि विष्णु स वि त्रैदेवता
त्रिष्टुष्टुष्टुः होमे वि नि योगः ॥ क्रिये तेषां वस्त्राणां
ये स हस्त्रं यज्ञापा स वि दत्त महंतः नो मि नी विष्णु
विस्व मस्तः स्वकीय स्वहा ॥ इदं वस्त्राणां स वि वे
भ्यो विष्णु विस्व भ्यो देवेभ्यः मस्त स्वदेभ्यः ॥
(उदित्य मित्नी सुन से फ स वि वस्त्रो देवता त्रिष्टु
ष्टुष्टुष्टुः होमे वि नि योगः (उदित्य मं वस्त्राणां पशः प
ठत ॥ प्रजापतेय स्वहा ॥ इदं प्रजापतये ॥ अग्ने

स्यष्टिकुतेस्यहाश्रमगनीस्वच्छिकुते॥ संश्रुवंन
पूररगपत्रवृमनद्वेत्तमाषभक्तवलिंदनं॥ इदु
पासपविवास्यासंगायसावहनयवलिंभक्षय
जमानेस्वस्त्युभ्यद्वक्तुस्वस्त्युमर्चमिपव्यां दियोप
प्रतिगृह्यतां॥ चंदुद्वस्तंगायवहनवलांभक्षयव
मनोस्वस्त्युभ्यद्वक्तुस्वस्त्युमर्चमिदं पव्यां दियोप
तिगृह्यतां॥ भाजमदेवसंगावसुवहनायवलिंभ
दादशांस्वस्त्युमर्चमीदं पव्यां दियोपतीगृह्यतां॥

रुदे वलंगये सुवह नयवली भक्षय जमानं रुद
इदमधमिदं पाचं दिव्योयं प्रतिगृहीतां ॥ सतीधे
संध सुवहनाय वली भक्षय जमानं रुद इदमधमि
दं पाचं दिव्योयं पुती गृहीतां ॥ केतदेव संगय सुवह
नये वली भक्षय जमानं रुद इदमधमीदं पेदीयोयं
प्रतिगृहीतां ॥ कुवेरदेव संगय सुवह नयवलिं भक्ष
यः मनारुद इदमधमिदं पाचं दिव्योयं प्रश्रुतां ॥ बु
धदेव संगाय सुवह नयवलिं भक्षय जमानं रुद

चं ४

रहमधमिदं पंचदीपोयं मपुती गृह्णते ॥ वृत्तदेवसंगा
यसुवहनयवलिभक्तयजमानं रक्षतु इदमद्यमिदं पंचदी
पोयं पुति गृह्णते ॥ अथ नतदेवसंगा यसुवहारावलिभ
क्तयजमानं रक्षतु अथुदं पंचकुसुदमधमिदं पंचदि
पोयं पती गृह्णते ॥ इति पलदिपं ॥ संकल्पः सकलदु
ष्टसर्वानिवर्त्ययं सकलभीष्टसिद्ध्यर्थं एष दोषो म
या समर्थ्यते इति पलायभैरवाय नमः पुर्याना ॥ इति
त्रपलदिपं ॥ नमस्तुभ्यं सर्वादीष्टा च सुदना ॥ श्री

ग्यं च वलिदेहि सर्वा काम नदेही मे ॥ १ ॥ अज
ये गायत्राय पठेत् ॥ दुर्गे वलिंदेवात् ॥ अथ पूर्ण
रुतिः ॥ पूर्णा दुष्यपरापता सुपूर्णा पुनरपता ॥ वै
स्पृष्टविक्ती नवाश्रय मोरयथं शान्कृता स्वतः ॥ नरी
श्रुतः ॥ पूनहंती दुष्टं ॥ त्रयषमीती नृय नम विभु
ग्निदेवता त्रिष्टुष्टः त्रयकर्त्ता विने योगः प्रय
था जमदग्नि क स्वपस्य त्रय संयदेव सुत्रेना अतुत्र
यं यालतादि ॥ जीवयं तादि ॥ वरही सतमः ॥ दक्षि
रागां दनं ॥ वदही रां दनं ॥ तरपरा ॥ मज्जने ॥ अथ

होस्त्रेगद्गदस्वहा॥ येवप्रयविगद्गदस्वहा॥ यद्गद्गदस्वहा॥ ३
 ग्नहविसृज्जीना॥ म्मुदंगदस्वहा॥ प्रुतिरिध्ग
 दस्वहा॥ देवधंसवितरंगदस्वहा॥ मित्रेवरंगद
 दस्वहा॥ सोमंगदस्वहा॥ वरुणंगदस्वहा॥ दे
 व्यंगदस्वहा॥ हरंगदस्वहा॥ मित्रेवरंगद
 दस्वहा॥ सूर्यंगदस्वहा॥ भौमंगदस्वहा॥ शुक्रं
 गदस्वहा॥ गुरुंगदस्वहा॥ बुधंगदस्वहा॥ राहं
 गदस्वहा॥ शनींगदस्वहा॥ केतुंगदस्वहा॥ अशुभं
 तंगदस्वहा॥ सरवेभ्यो देवेभ्यो नमः सुदस्यपन्नग
 द॥ राशोसजोरीचक्षुपसुराविसरजना॥ अमि

केकंति त्रिकं कुर्त्तु ॥ सागीतभूरसादृशरागा ॥ वृ
त्तराभोजनं ॥ कुशाभ्यगः ॥ अशिरव्यादु ॥ अथ होमवि
धीसमाप्रसुभप्रस्तु ॥ अभिषेकंदेवस्यैवसावितुः प्र
शवेसीनोस्मत्तद्वत्सुनोऽनुतभ्य ॥ तिलकं अशीरवा
द ॥ ॐ ॥ हरीशीरीपचसुषयतुमपचधनेधवंवसुव
तुपुत्रलभंसतसंयत्तसरंद्दीधममय (अमवयसुपलसा
हराशांतिती ॥ एवमन्मगेवदोपजुवेदोसावेदोऽथ
पनिममवकीसंदनीतं ॥ समाप्रं ॥ वैमवकुलरुसं
तश्च ॥ केसलजी ॥ ६१ ॥ ६१ ॥ ६१ ॥ ६१ ॥ ६१ ॥ ६१ ॥